

AKPs hemmelighet

Taler
Pål Steigan

Dato
27 februar 2006

Sted
Studentersamfunnet, Oslo

- 1 Å lese Hans Petter Sjølis bok om AKP (Mao, min Mao) er som å lese en kjemiker som prøver å forklare entusiasmen eller en genetiker som vil analysere kjærlighetsdiktene til Inger Hagerup.
- 5 Sjøli er, som ethvert menneske, et barn av sin tid. Sjøli tilhører ironiens epoke, og for en ironiker er ord som begeistring, entusiasme og offervilje komplett absurde. De er latterlige og ubegripelige. Når han kommer over noe sånt kan han ikke gjøre annet enn å holde en ironisk distanse. Jeg tror at skuespilleren Ane Dahl Torp har forstått mer av drivkreftene i AKP da hun levde seg inn i
- 10 rollen som Nina Skåtøy i filmen om Gymnaslærer Pedersen enn Sjøli vil forstå så lenge han lever.

- Det AKP-dyret som Sjøli beskriver hadde vært steindødt fra første sekund. Det hadde ikke tiltrukket seg et menneske eller fått til noen ting. For han beskriver et
- 15 prosjekt uten sjel, uten begeistring, uten store visjoner.

Sjøli har vært så ivrig på jakt etter AKPs hemmeligheter at han aldri har forstått hemmeligheten ved AKP. Og det enda den ligger i dagen.

- 20 Å skrive eller snakke om AKP uten å forstå det Solstad kaller "den indre jubelen", blir som å skrive om Henrik Ibsens stykke Et dukkehjem uten å nevne Noras drøm om det vidunderlige. Det som står igjen da er et borgerlig kammerdrama, og det blir komplett umulig å forstå hvorfor Nora går. Akkurat så uformuende blir Sjøli og ironikergenerasjonen i forhold til AKP.

25

Typisk nok bærer debatten etter Sjølis bok preg av det fullstendig uinteressante perspektivet til Sjøli.

- Drev AKP med våpentrening? Sjølsagt gjorde vi ikke det. En gjennomsnittlig

tillitsvalgt i Senterpartiet har flere skytevåpen enn noen partilag i AKP ville klart å stable på beina på ti år. Fokuset på skytevåpen er bom på feil skive. Hvis man ønsker en sosialistisk revolusjon er overbeviste og målbevisste revolusjonære mennesker titusen ganger viktigere enn skytevåpen.

35

- Drev AKP overvåking av NKP? Naturligvis gjorde vi ikke det. Ikke ville vi ha hatt noe nytte av det. Ikke ville vi hatt folk eller kapasitet til det. Og det ville ikke hatt noe politisk formål. NKP hadde ingen hemmeligheter som var interessante for oss. Hvis man er interessert i et parti som virkelig overvåket både sine egne
40 medlemmer, NKP, SV og AKP, så snakk med Den norske Arbeiderparti. De hadde pengene. De hadde organisasjonen og de hadde makta. Og de hadde de hemmelige arkivene, de hemmelige mikrofonene i Folket hus osv.

45

Jeg ser ingen grunn til å kaste bort min egen tid eller deres tid på å gå mer inn på disse og andre merkverdige påstander i Sjølis bok. Dette er avsporinger.

50

Derimot vil jeg snakke om hemmeligheten ved AKP. Hva var det som fikk oss til å forsake nattesøvn, karriere og økonomiske muligheter og fikk oss til å jobbe som ti ville hester? Hva var drivkrafta som fikk intelligente studenter med en
50 antatt lysende karriere foran seg til å bli transformatorviklere, samlebåndsarbeidere og skipsbyggere?

55

I dagens individualistiske og atomiserte samfunn virker dette helt idiotisk. Det er som noe fra en annen planet.

60

Noen har forsøkt å forklare AKP i religiøse termer, men det er overflatisk og lettvin. Det er lett å peke på at den norske pietismen, som finnes i lekmannsrørsla og bedehusene også hadde sin klangbunn i AKP. Men det har den hatt i alt som finnes av norsk arbeiderbevegelse, også hos Det norske
60 Arbeiderparti i gamle dager, uten at det gjør Einar Gerhardsen og Martin Tranmæl religiøse. Vi var ikke religiøse, vi var ateister. Vi så ikke Mao som noen gud, sjøl om han var gjenstand for persondyrkelse.

65

Det som drev oss var et ubendig ønske om å forandre verden, om å gjøre slutt på
65 utbytting og undertrykking, imperialismen og krig. Vi så det som vår plikt, nettopp her i det rike, hvite nord, til å alliere oss med, og mest mulig bli ett med jordas fordømte. Denne energien konsentrerte vi i en gjennom organisasjonen AKP(m-l).

Jeg synes dere skal se filmen om Gymnaslærer Pedersen. Filmatisk er den god, og Ane Dahl Torp leverer en stor skuespillerprestasjon. Men det er ikke en film om AKP. Det er en film om noe som likner. Men den gjengen vi ser på filmen hadde aldri klart å få til noe som helst. Til det var de altfor patetiske og udugelige. Og ingen ville ha funnet på å lage film om dem 30 år etter.

Det virkelige AKP(m-l) var ikke sånn.

Vi bygde en av landets mest profesjonelle organisasjoner.

Vi bygde kanskje den beste lederutdanninga dette landet har sett.

Vi bygde Europas største ml-parti i et av Europas aller rikeste land. Bare det skulle ha vært en umulighet, og kan gjerne sammenliknes med å sykle på vannet.

Hva var drivkrafta bak denne enorme kraftanstrengelsen?

Hvor hentet vi energien fra?

Vietnamkrigen var naturligvis et viktig grunnlag. Den viste både den amerikanske imperialismens barbari og den viste at det var mulig for et lite folk å reise seg og vinne seier mot verdenshistoriens største militærmakt. Dette var en enorm inspirasjon, men det var også en enorm forpliktelse.

Vårt land var, og er i enda høyere grad i dag, en del av det imperialistiske systemet som holder flertallet av verdens folk nede i fattigdom og elendighet. Vi så det som vår plikt å ta opp kampen mot dette. Vi så på imperialismen som en katastrofe for menneskeheten.

Og vi var villige til å yte de personlige ofrene som var nødvendige for å bidra til denne kampen.

Derfor jobbet vi døgnet rundt her hjemme, og derfor reiste titall på titall av våre medlemmer ut som ubetalte leger og helsearbeidere til Palestina, Eritrea,

Filippinene og Afghanistan.

Derfor slutta hundrevis av dyktige studenter på universitet og høyskoler og tok

110 seg jobb blant annet som industriarbeidere. De fleste av oss lærte enormt i denne prosessen, og fikk en respekt for de vanlige sliterne på gølv et som er ukjent blant akademikere og mediafolk.

115 Vi vendte oss mot pampeveldet over alt, og vi stilte det knivskarpe spørsmålet: Vil du tjene deg sjøl eller tjene folket? Dette er jo et grunnleggende spørsmål for en politisk bevegelse, og ikke minst en som kaller seg sosialistisk eller kommunistisk. Jeg er klar over at dette i dagens egoistiske tidsalder virker helt idiotisk. I dag skal man i høyden være livsnytersosialist, og man skal i alle fall ikke ofre noe av seg sjøl for noe som er større eller viktigere enn en sjøl.

120 Og vi bygde en organisasjon som klarte å samle denne energien og konsentrere den til en politisk kraft. Vår læresetning var: Organisasjon er fattigmanns kapital, og slik bygde vi opp eget rotasjonstrykkeri, Klassekampen fra månedsavis til dagsavis og et nett av organisasjoner over hele landet. Og mye annet fint.

125 Sjøli skriver i introduksjonen til boka si at han ikke ønsker seg en annen verden. Dette er et utsagn jeg velger å ta helt alvorlig. Det er et svar til den såkalte anti-globaliseringsbevegelsen som sier at "en annen verden er mulig". Til dem, og til alle som gidder å høre på, sier Sjøli: jeg ønsker meg ikke noen annen verden.

130 La oss da et øyeblikk se på den verdenen som Sjøli er så tilfreds med.

Vi snakker om en verden der rikdom og fattigdom er mer ujamnt fordelt enn noensinne tidligere i verdenshistorien.

135 Vi snakker om en verden der de tre rikeste individene har større privat formue enn det samlede bruttonasjonalproduktet til verdens 48 fattigste land.

140 Vi snakker om en verden der de 225 rikeste enkeltpersonene har en samlet formue som er større enn de samlede inntektene til de 2,5 milliardene fattigste menneskene.

Og det er ikke slik at disse ulikhetene blir mindre. De blir større i et raskt økende tempo.

145 Sjøli ønsker seg ikke en annen verden.

Vi snakker da om en verden der 16 millioner barn under fem år dør hvert år på grunn av sult, underernæring og sykdommer som kommer av sult og underernæring, samtidig som de velstående delen av befolkningen i de rike landene velter seg i et luksusforbruk som ikke ser ut til å ha noen ende.

Vi snakker om en verden der 30 familier og 200 rike selskaper kontrollerer eller dominerer alle de viktigste produksjonsmidlene, energi, transport, data, kommunikasjon, matvareproduksjon, industri, finans osv.

Vi snakker om en verden der den største supermakta ikke er i stand til å sikre sine fattigste innbyggere de mest elementære livsvilkår, samtidig som den bygger opp det dyreste militær- og angrepsmaskineriet som menneskeheten har sett.

Og vi snakker om en verden der regnskogene og verdenshavene de rikeste biotopene på kloden, tilintetgjøres og utarmes i et ufattelig tempo bare for å sikre enda mer profitt til de rikeste, enda større ulikhet og enda større fattigdom.

Vi snakker om en verden som beveger seg raskt fra økologisk krise til økologisk katastrofe. Der utslippet av klimagasser er så stort at innlandsisen på Grønland står i fare for å kollapse i dette århundre, med uante konsekvenser for havnivået og klimaet på jorda. Og dette er lenge før Kina og India har begynt å slippe ut klimagasser i det tempoet som vi her i Vesten anser som vår menneskerett.

Dette er fakta som alle lesende mennesker i Norge kjenner til.

Sjøli kjenner naturligvis til alt dette. Likevel erklærer han at dette er en verden han er så tilfreds med at han ikke ønsker seg noe annet.

Da takke meg til gymnaslærer Knut Pedersen, som etter at han er robbet for de fleste illusjoner, og noen av sine beste venner, roper ut i fortvilelse "Jeg vil ikke være en hvit mann".

Og dette var og er et kjernepunkt for å forstå AKP, både før og nå. Vi reiste oss opp i et av verdens rikeste land og ropte ut at vi ikke ville være hvite menn. Vi kunne konsentrert oss om våre egne små private karrierer og vår egen velstand. I stedet solidariserte vi oss med jordas fordømte, ikke bare i ord, men i praktisk

handling.

Jeg vil fastholde at dette var og er et dypt moralsk standpunkt.

190

Dere som er unge i dag kan synes at AKP sa og gjorde mye som er uforståelig eller dumt. Det kan jeg skjønne. Men det virkelig ubegripelige standpunktet, det mest umoralske og uforsvarlige standpunktet er å påstå at denne verdenen vi ser framfor oss i dag i 2006 bare kan fortsette som den gjør. Det er galimatias. Og
195 ikke bare det. Dette standpunktet dreper, for så lenge denne oppfatninga får rå, vil fattigdommen, sulten og miljøkatastrofene drepe nye millioner hvert eneste år.

200

Her i det rike velstående Norge kan det høres helt komplett latterlig å snakke om revolusjon. Men husk at det er vi som er kongene på haugen. Norge hører med blant et lite knippe av stater som tjener grovt på ulikhetene. Ulikheten og urettferdigheten i verden er så stor, og det økonomiske systemet så skakkjørt og så lite bærekraftig at den omveltningen som må til for om mulig å redde jorda for kommende generasjoner, ikke kan kalles noe annet enn en revolusjon, og
205 ikke en hvilken som helst revolusjon, men den mest omfattende og gjennomgripende revolusjonen i menneskenes historie.

Mer enn noen gang er Rudolf Nilsens ord brennaktuelle når han skriver i Revolusjonens røst:

210

Kan hende det gjelder å redde vår jord,
De beste blant dere er kalt.

215

Kilde

Steigan blogger (www.steigan.no)

Emner

Foredrag

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/akps-hemmelighet>

220